

SN II - 2. 0935-8/10

p. Skupniak

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji**

Warszawa, dnia 9 grudnia 2010 r.

Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu		
SEKRETARIAT		
WOJEWÓDZKI URZĄD WOJEWÓDZKI W POZNANIU		
WPLYNEŁO DNIA	2010	WPLYNEŁO DNIA

Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu		
KANCELARIA GŁÓWNA		
WPLYNEŁO DNIA	14. GRU. 2010	WPLYNEŁO DNIA
L. dz.	176619/10	
Zał.		

Wydział Skarbu Państwa i Nieruchomości	
SEKRETARIAT	
Usług.	15. 12. 2010
L. dz.	176619
Nr.	04/2010
Podpis	

**Pan
Piotr Florek
Wojewoda Wielkopolski**

P/10/043

KGP-4101-04/2010

*P. H. Skupniak
15.12.2010*

Szanowny Panie Wojewodo,

*SN
19-12-2010*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli² przeprowadziła w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim (zwanym dalej WUW lub Urzędem) kontrolę restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstw transportu autobusowego w latach 2007-2010 (I poł.).

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 16 lipca 2010 r. - oraz w związku z ustaleniami kontroli przedstawionymi w protokole kontroli Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Poznaniu SA³ (do dnia 31 października 2009 r. Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Poznaniu) - Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wojewodzie niniejsze wystąpienie.

1. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia nadzór Wojewody Wielkopolskiego⁴ nad procesami restrukturyzacji przedsiębiorstw komunikacji samochodowej, dla których organem założycielskim był – lub jest nadal – Wojewoda Wielkopolski.

NIK nie zgłasza uwag, co do przebiegu procesów prywatyzacji i komercjalizacji ww. przedsiębiorstw, zwracając jednak uwagę na nieprawidłowości w procesie prywatyzacji

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

³ Podpisanym w dniu 16 lipca 2010 r.

⁴ Dalej: Wojewoda.

WUW100192437

Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej w Kole wskazujące na naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

W okresie objętym kontrolą w nadzorze Wojewody Wielkopolskiego znajdowało się pięć państwowych przedsiębiorstw komunikacji samochodowej⁵ (dalej: PKS), w tym trzy były w zarządzie komisarycznym, a jedno w zarządzie menedżerskim.

2. NIK ocenia negatywnie pod względem celowości brak spójnej polityki właścicielskiej Wojewody Wielkopolskiego wobec nadzorowanych PKS-ów. Nie opracowano wspólnej strategii dla tych przedsiębiorstw, jak również nie podjęto działań w celu przeanalizowania ich pozycji na rynku w celu podjęcia najbardziej efektywnych decyzji o przekształceniach własnościowych i organizacyjnych. Spowodowało to nieskuteczność działań restrukturyzacyjnych wobec PKS-ów.

Pan Wojewoda wyjaśnił⁶, że przepisy prawa nie nakładały na organy założycielskie obowiązku opracowywania strategii rozwoju dla przedsiębiorstw państwowej komunikacji samochodowej, jak też wypracowywania kierunków restrukturyzacji tych przedsiębiorstw. NIK, podzielając argument o braku prawnego obowiązku działania w tym zakresie, wskazuje na niezasadność takiego zaniechania pod względem rzetelności i celowości. Analiza sytuacji przedsiębiorstw działających w jednej branży i na wspólnym lub sąsiadującym obszarze, pozwoliłaby na wypracowanie koncepcji przekształceń właściwie zabezpieczających interes tych przedsiębiorstw, jak i interes społeczny wynikający z potrzeb transportowych. Na potrzebę rozważenia koncepcji połączenia niektórych PKS-ów wskazywały analizy lokalnego rynku przewozów pasażerskich, dokonywane przez niektóre przedsiębiorstwa.

Realizowane działania restrukturyzacyjne w PKS-ach były budowane na ogólnikowych założeniach redukcji kosztów przy utrzymaniu poziomu przychodów oraz stworzenia warunków dla dalszego rozwoju przedsiębiorstw. W konsekwencji, jak wynika z ustaleń kontroli PKS w Poznaniu oraz badania przebiegu postępowań naprawczych w PKS w Ostrwie Wlkp. oraz Kole, nie przeprowadzono niezbędnych zmian w zakresie optymalizacji użytkowanego taboru autobusowego, zbycia zbędnego majątku trwałego, czy też przeprowadzenia niezbędnych redukcji zatrudnienia.

3. Nadzór Wojewody nad restrukturyzacją PKS-ów nie zapewniał przedsiębiorstwom utrzymania lub poprawy pozycji na rynku.

⁵ Przedsiębiorstwo PKS w Kaliszu, Przedsiębiorstwo PKS w Gnieźnie, Przedsiębiorstwo PKS w Poznaniu, Przedsiębiorstwo PKS w Kole oraz Przedsiębiorstwo PKS w Ostrowie Wlkp.

⁶ Pismo znak SN.II-2.0935-8/10 z dnia 9 czerwca 2010 r.

3.1. Działania Wojewody w zakresie akceptowania, analizy i oceny dokumentów związanych z prowadzonymi postępowaniami naprawczymi były nierzetelne. Po powołaniu zarządców ograniczały się do gromadzenia podstawowych danych ekonomiczno-finansowych dotyczących działalności przedsiębiorstw oraz zatwierdzania sprawozdań finansowych nadzorowanych przedsiębiorstw. Ocena poszczególnych postępowań naprawczych polegała na przepisywaniu tez prezentowanych przez zarządzających przedsiębiorstwami w okresowych sprawozdaniach z działalności.

Zarząd komisaryczny⁷ w latach 2007-2010 był prowadzony w trzech z pięciu nadzorowanych przez Wojewodę PKS-ach. Wojewoda nie wypełnił jednak dyspozycji art. 69 ust. 1 *ustawy o przedsiębiorstwach państwowych*, by wydać zarządzenie o uchyleniu tego zarządu, jeżeli ustaną przyczyny jego ustanowienia. Zaniechanie to dotyczyło PKS w Ostrowie Wlkp. i Kole, gdzie w latach 2005-2007 wykazywano na koniec kolejnego roku obrotowego zysk netto. Według NIK nie może stanowić uzasadnienia dla dalszego utrzymywania zarządu komisarycznego argumentacja przedstawiona w wyjaśnieniach Pana Wojewody⁸, że wynik finansowy należy uwzględniać łącznie z analizą innych parametrów ekonomiczno-finansowych, obrazujących ogólną kondycję tych podmiotów, w tym trwałą tendencję do generowania zysków. Jedyną przesłanką nakazującą uchylenie zarządu komisarycznego jest – według art. 69 ust. 1 *ustawy o przedsiębiorstwach państwowym* – ustanie przyczyn jego ustanowienia, a więc w tym przypadku prowadzenia działalności ze stratą. Niezależnie od tego, nie można uznać, że osiąganie zysku przez trzy kolejne lata obrotowe nie jest trwałą tendencją. NIK wskazuje też na niekonsekwentnie stosowane kryteria oceny poprawy sytuacji, bowiem zarząd komisaryczny w PKS w Kaliszu został uchylony po 6 miesiącach od uzyskania przez przedsiębiorstwo zysku netto. W ocenie NIK, nieuzasadnione utrzymywanie przez organ założycielski zarządu komisarycznego w przedsiębiorstwie państwowym oznacza zbyt daleko posuniętą ingerencję w funkcjonowanie przedsiębiorstwa jako samodzielnego, samorządnego i samofinansującego się przedsiębiorcy⁹.

3.2. Brak rzetelnej oceny przebiegu poszczególnych postępowań naprawczych skutkowało wielokrotnym przedłużaniem zarządu komisarycznego bez dostosowaniem założeń programów naprawczych do potrzeb poszczególnych przedsiębiorstw.

⁷ Wprowadzony na podstawie rozdziału 13 *ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych* (Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm.).

⁸ Pismo znak SN.II-2.0935-8/10 z dnia 9 czerwca 2010 r.

⁹ Por. art. 1 *ustawy o przedsiębiorstwach państwowych*.

Od powołania dotychczasowego zarządcy komisarycznego w PKS w Kole pana Marka Szczęsnego, na podstawie umowy o sprawowanie zarządu komisarycznego z dnia 30 listopada 2004 r., umowa ta była 11- krotnie aneksowana. W większości przypadków zmiany polegały jedynie na przedłużeniu okresu postępowania naprawczego. Niezależnie od faktu, czy PKS w Kole generował zysk netto (w latach 2005-2007) czy też stratę (lata 2008-2009), jako główny cel programu naprawczego wskazywano niezmiennie zapewnienie możliwości dalszego funkcjonowania na rynku poprzez poprawę wyniku finansowego w związku z redukcją kosztów (głównie w obszarze zatrudnienia) oraz utrzymanie dotychczasowego poziomu przychodów z działalności podstawowej. Także wszystkie oceny pracy zarządcy komisarycznego PKS, niezależnie od osiągniętych przez niego wyników, były pozytywne.

Podobna sytuacja miała miejsce w PKS w Ostrowie Wlkp., gdzie zarządcą komisarycznym był od dnia 1 marca 2005 r. także pan Marek Szczęsny.

NIK nie podziela stanowiska zawartego w przygotowywanych w Urzędzie Wojewódzkim *Kartach oceny pracy zarządcy komisarycznego*, że wpływ na możliwość realizacji zaplanowanych działań miał toczący się w obydwu podmiotach proces prywatyzacji, a utrudnienia dotyczyły w szczególności sprzedaży zbędnych nieruchomości oraz przeprowadzenia istotnej redukcji zatrudnienia. W ocenie NIK, proces prywatyzacji nie może stanowić uzasadnienia dla niezrealizowania głównych celów postępowania naprawczego. Ponadto, w interesie Skarbu Państwa oraz prywatyzowanego podmiotu winno być skuteczne zrestrukturyzowanie przedsiębiorstwa przed prywatyzacją. Wpływa to na zwiększenie atrakcyjności oferty sprzedaży przedsiębiorstwa oraz zwiększa wartość takiego podmiotu.

3.3. NIK zwraca uwagę, że pan Marek Szczęsny pozostał na stanowisku zarządcy komisarycznego PKS w Kole i Ostrowie Wlkp., mimo że od września 2005 r. do września 2007 r. był prezesem zarządu STOLBUD SA we Włoszczowej. Dodatkowo zaś, na dzień zakończenia kontroli, był zatrudnionym na podstawie umowy o pracę jako prezes zarządu Metalplast Consulting sp. z o.o. oraz prowadził działalność gospodarczą na własny rachunek pod nazwą MS Novum. Pan Marek Szczęsny w dniu 27 września 2005 r. zwrócił się do Wojewody Wielkopolskiego z prośbą o zwolnienie z funkcji zarządcy komisarycznego PKS w Kole w związku z „objęciem dodatkowego zajęcia zawodowego”, jednak Wojewoda pozostawił go na tym stanowisku. W dokumentacji przekazanej w toku kontroli brak było odpowiedzi Wojewody na tę prośbę.

Pan Marek Szczęsny nie informował Pana Wojewody o fakcie prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz zajmowanym stanowisku prezesa zarządu w Metalplast Consulting uznając, że nie ma takiej potrzeby w świetle przepisów prawa¹⁰. Wyjaśnił także, że zapomniał poinformować ówczesnego Wojewodę o zajmowaniu stanowiska prezesa zarządu STOLBUD SA, lecz łączenie tej funkcji z funkcją zarządcy komisarycznego w dwóch PKS-ach godził w taki sposób, że w poniedziałki i piątki obsługiwał PKS-y, a pozostałe dni tygodnia STOLBUD SA.

Zdaniem NIK, niezależnie od faktu, że umowa o sprawowanie zarządu komisarycznego nie jest umową o pracę i ma charakter zadaniowy, poświęcanie tak małego wymiaru czasowego (tylko jednego dnia roboczego w tygodniu) na zajmowanie się bieżącymi sprawami przedsiębiorstwa będącego w zarządzie komisarycznym, nie zabezpieczało należytej realizacji celów postępowań naprawczych. Niedostrzeżenie takiego sposobu wypełniania funkcji zarządu komisarycznego świadczy o nierzetelnym nadzorowaniu postępowań naprawczych przez Wojewodę, co NIK ocenia negatywnie.

3.4. Pozytywna ocena dotyczy efektów powierzenia zarządzania przedsiębiorstwem w PKS w Kaliszu. W okresie realizacji umowy o zarządzanie (lata 2004-2008) wykonano podstawowe zadania określone w *Programie poprawy*: sprzedaż zbędnej nieruchomości, remont budynków i budowli, budowę nowego dworca autobusowego, zakup nowych autobusów. W dniu 1 czerwca 2008 r. przedsiębiorstwo zostało skomercjalizowane.

4. NIK ocenia negatywnie powoływanie przez Wojewodę kierownika tymczasowego PKS w Poznaniu z naruszeniem przepisów *ustawy o przedsiębiorstwie państwowym*.

Zgodnie z art. 33 ust. 3 oraz 33a pkt 5 *ustawy o przedsiębiorstwach państwowych*, organ uprawniony do powołania dyrektora może wyznaczyć tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa w przypadku zakończenia lub przerwania postępowania naprawczego, jednak na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Wojewoda powoływał tymczasowego kierownika PKS w Poznaniu w oparciu o art. 33a pkt 5 ww. ustawy nie tylko bezpośrednio po uchyleniu zarządu komisarycznego w przedsiębiorstwie, ale także w kolejnych 6-miesięcznych okresach w latach 2005-2009. Pan Wojewoda wyjaśnił¹¹, że ww. przepis nie określa czasu, na jaki można wyznaczyć tymczasowego kierownika, a sformułowanie „w szczególności” oznacza, iż zakres przypadków, o których mowa w tym artykule, nie stanowi zamkniętego katalogu. Tym samym organ może wyznaczyć tymczasowego kierownika również w innych, uzasadnionych

¹⁰ Protokół przesłuchania świadka z dnia 30 czerwca 2010 r.

¹¹ Pismo znak SN.II-2.0935-8/10 z dnia 6 lipca 2010 r.

przypadkach. W przypadku PKS w Poznaniu takim powodem było – według wyjaśnień Pana Wojewody – prowadzenie procedur prywatyzacji, a później komercjalizacji PKS w Poznaniu.

NIK nie podziela tej argumentacji. Zgodnie z ww. *ustawą*, zasadą jest wybór w drodze konkursu dyrektora, przy współpracy organów przedsiębiorstwa. Art. 33a określa szczególny tryb powoływania kierownika przedsiębiorstwa jako rozwiązanie tymczasowe. Choć przepis ten nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, upoważniających do zastosowania tego trybu, to jednak procesy prywatyzacji i komercjalizacji nie mogą – w ocenie NIK – stanowić uzasadnienia funkcjonowania i zarządzania przedsiębiorstwem państwowym w formie tymczasowej, zwłaszcza przez tak długi okres (4 lata). Ponadto, powołanie tymczasowego kierownika jest dopuszczalne jedynie na okres 6 miesięcy (art. 33 ust. 3 *ustawy o przedsiębiorstwach państwowych*), a przywoływanie przez Wojewodę w kolejnych decyzjach o powołaniu tymczasowego kierownika przesłanki w postaci uchylecia zarządu komisarycznego było niezgodne z faktyczną sytuacją, bo taka przesłanka zaistniała jedynie w grudniu 2004 r. Od lipca 2005 r. PKS-em w Poznaniu powinien kierować, zgodnie z art. 33 ust. 1 *ustawy o przedsiębiorstwie państwowym*, dyrektor powołany przez radę pracowniczą.

5. NIK nie zgłasza uwag do realizowanych w latach 2007-2010 procedur prywatyzacji trzech PKS-ów. Ocenia natomiast negatywnie naruszenie dyscypliny finansów publicznych w procesie prywatyzacji PKS w Kole poprzez niewyegzekwowanie od oferenta wadium.

Wszystkie trzy procesy prywatyzacji (PKS w Ostrowie Wlkp., Kole i Poznaniu) zakończyły się niepowodzeniem z przyczyn niezależnych od podejmowanych działań przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki (dalej: Urząd). Wydatki z tego tytułu zostały poniesione w wysokości 76 437 zł, z tego przedsiębiorstwa wydatkowały kwotę 67 191 zł, a Urząd – 9 246 zł (ogłoszenia o wyborze firmy wykonującej analizę prywatyzacyjną oraz wykonanie recenzji analiz prywatyzacyjnych).

5.1. W dniu 30 kwietnia 2008 r. Wojewoda zaakceptował wniosek Komisji ds. prywatyzacji bezpośredniej PKS w Kole¹² o wyznaczenie wadium dla inwestorów w jednej z kilku form wskazanych w § 9 ust. 2 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu sprzedaży przedsiębiorstwa*¹³ (dalej: *rozporządzenie z dnia 14 grudnia 2004 r.*). Zgodnie z §18 ust. 2 ww. *rozporządzenia*, zbywca przedsiębiorstwa w trybie negocjacji podjętych na podstawie publicznego zaproszenia może wyznaczyć

¹² Stanowisko Przewodniczącego Komisji zajmowała Pani Dorota Stawicka, Dyrektor Wydziału Skarbu Państwa i Nieruchomości WUW.

¹³ Dz. U. Nr 277 poz. 2744.

wadium, którego wniesienie stanowi warunek podjęcia rokowań. Do wniesienia i zwrotu wadium przepisy § 9-10 stosuje się odpowiednio (§18 ust. 3 ww. *rozporządzenia*).

W dniu 15 maja 2008 r. wpłynęło wadium w formie gwarancji ubezpieczeniowej od Blue Line sp. z o.o., która jako jedyna przedstawiła następnie propozycję wiążących warunków umowy. W wyniku rokowań w dniu 1 października 2008 r. ostatecznie ustalono wartość sprzedaży PPKS w Kole na 2 670 tys. zł oraz wartość inwestycji na poziomie 5 000 tys. zł z pięcioletnim okresem realizacji. Złożona oferta miała obowiązywać do momentu parafowania projektu umowy sprzedaży. W dniu 24 października 2008 r. Wojewoda zatwierdził ofertę Blue Line sp. z o.o. na ww. warunkach. Obowiązująca w tym dniu gwarancja ubezpieczeniowa zapłaty wadium stanowiła, że gwarant (PZU SA w Warszawie) zapłaci na rzecz Urzędu jako beneficjenta kwotę 100 tys. zł w terminie 14 dni licząc od dnia otrzymania pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty zawierającego oświadczenie, że oferta oferenta została wybrana oraz, że oferent odmówił podpisania umowy na warunkach określonych w ofercie lub zawarcie umowy stało się niemożliwe z przyczyn leżących po stronie oferenta. Gwarancja obowiązywała do dnia 31 grudnia 2008 r.

Mimo przedłużających się działań związanych z prywatyzacją, nie zwrócono się o przedłużenie terminu obowiązywania gwarancji ubezpieczeniowej stanowiącej wadium. Do dnia 31 grudnia 2008 r. nie skorzystano też z możliwości wystąpienia do gwaranta o zapłatę wadium. Dopiero w dniu 28 stycznia 2009 r. zwrócono się do oferenta o przedłużenie terminu obowiązywania ww. gwarancji, przesyłając jednocześnie wstępny projekt umowy sprzedaży przedsiębiorstwa. Oferent pismem z dnia 23 lutego 2009 r. przekazał aneks do gwarancji ubezpieczeniowej zapłaty wadium z terminem ważności do dnia 31 marca 2009 r. Nie przedstawił natomiast informacji na temat ustaleń dotyczących pakietu gwarancji pracowniczych i socjalnych, harmonogramu nakładów na inwestycje rzeczowe oraz nie odniósł się do przedstawionego projektu umowy sprzedaży przedsiębiorstwa. Pismem z dnia 31 marca 2009 r. wystąpiono do oferenta ponownie z prośbą o przedstawienie uwag do przesłanego za pismem z dnia 28 stycznia 2009 r. projektu umowy wskazując jednocześnie, iż: *„w najbliższym czasie przekazane zostaną (...) zasady w oparciu, o które ustalono stawki oprocentowania kwoty pozostałej do spłacenia”*. Podejmowane w następnych miesiącach działania ze strony Dyrektora Wydziału Skarbu Państwa i Nieruchomości¹⁴, pomimo dwukrotnego faktu podtrzymania przez oferenta zainteresowania udziałem w prywatyzacji PPKS w Kole¹⁵, nie doprowadziły do przedłożenia przez oferenta nowej gwarancji

¹⁴ Pisma z dnia 2 i 23 lipca 2008 r.

¹⁵ Pisma z dnia 10 lipca i 14 września 2009 r.

ubezpieczeniowej zapłaty wadium oraz przekazania dokumentów wymaganych przepisami art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji¹⁶.

W dniu 13 listopada 2009 r. Wojewoda Wielkopolski uznał, że oferent odstąpił od udziału w procesie prywatyzacji PPKS w Kole i zakończył ten proces. Ze względu na to, że Wojewoda nie wskazał oferentowi terminu przystąpienia do umowy i nie powiązał terminu ważności gwarancji z terminem zawarcia umowy prywatyzacyjnej, nie było możliwe skuteczne wyegzekwowanie należnego Skarbowi Państwa wadium.

Pan Wojewoda wyjaśnił¹⁷, że przepisy nie przewidują odstąpienia od rokowań w przypadku mijającej ważności gwarancji bankowej czy ubezpieczeniowej, jak również nie nakazują natychmiastowego jej zrealizowania, np. jeśli oferent nie dostarczy jej przedłużenia na miesiąc przed upływem terminu jej ważności. Nie można więc stawiać komukolwiek zarzutu zaniechania tego obowiązku. Powołał się też na § 10 ust. 5 ww. rozporządzenia stanowiący, że wadium nie podlega zwrotowi, jeżeli oferent, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, uchylił się od zawarcia umowy bądź zawarcie umowy stało się niemożliwe z przyczyn zawinionych po stronie oferenta.

NIK wskazuje, że art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁸ uznaje za naruszenie dyscypliny finansów publicznych m.in. niepobranie lub niedochodzenie należności Skarbu Państwa. W ocenie NIK, służby podległe Panu Wojewodzie zarówno nie pobrały należności Skarbu Państwa, jak i nie wykazały należytej staranności i rzetelności w jej dochodzeniu lub zabezpieczeniu na wypadek zaistnienia okoliczności określonych w § 10 ust. 5 rozporządzenia z 14 grudnia 2004 r. W efekcie nie doszło do skutecznego wystąpienia do gwaranta o zapłatę wadium.

NIK zauważa, że w piśmie z dnia 14 maja 2008 r. oferent nie został jednoznacznie poinformowany, że w przypadku wadium wniesionego w formie niepieniężnej, wraz z upływem terminu ważności złożonego zabezpieczenia, będzie zobowiązany do przedłużenia terminu ważności ww. dokumentu pod rygorem natychmiastowego wystąpienia do gwaranta z wnioskiem o wypłatę gwarancji. Będąc w ten sposób zabezpieczonym od ryzyka prowadzenia rokowań, Urząd mógłby wystąpić do gwaranta w tym samym dniu z pisemnym wezwaniem do zapłaty gwarancji, a następnie zabezpieczyć na rachunku bankowym otrzymane w ten sposób środki pieniężne i poinformować oferenta o zaliczeniu w ten sposób

¹⁶ Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

¹⁷ Pismo znak SN.II-2.0935-8/10 z dnia 9 czerwca 2010 r.

¹⁸ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

przejętego wadium na poczet zapłaty kwoty wynikającej z przedstawionej oferty zakupu przedsiębiorstwa.

5.2. Długotrwałe prowadzono proces prywatyzacji PKS w Poznaniu, przy braku restrukturyzacji tego przedsiębiorstwa. W latach 2007-2009 Wojewoda nie wydał zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej, ponieważ nie uzyskał zgody Ministra Skarbu Państwa, wymaganej na podstawie art. 41 ust. 2 *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*. NIK wskazuje jednak na negatywny wpływ braku działań restrukturyzacyjnych w PKS-ie, uzasadniany przez organy przedsiębiorstwa trwającymi procesami prywatyzacji. W przedsiębiorstwie nie opracowywano strategii działania i długoterminowych planów rozwoju ze względu na trwające od 2000 r. kolejne próby prywatyzacji. NIK ocenia negatywnie niepodejmowanie przez Wojewodę działań, zmierzających do realizacji koniecznej restrukturyzacji. W konsekwencji, do czasu komercjalizacji przedsiębiorstwa w 2009 r. m.in. nie dokonano znaczącej restrukturyzacji kosztów działalności Spółki i nie przeprowadzono redukcji zatrudnienia w pionie techniczno-administracyjnym (generującym najwięcej kosztów stałych dla PKS-u). Nie dokonano także restrukturyzacji majątkowej dotyczącej nieruchomości, a także nieefektywnie zarządzano taborem m.in. poprzez nieuzasadniony wysoki poziom kosztów remontów używanych autobusów. Powyższe nieprawidłowości i zaniechania powodowały w kolejnych latach pogarszające się wyniki z działalności gospodarczej. Istotnie zmniejszył się w latach 2007-2008 osiągany przez PKS zysk z działalności gospodarczej (odpowiednio 1 435,3 tys. zł oraz 305,0 tys. zł – przy zysku w 2006 r. na poziomie 1 939,5 tys. zł). W 2009 r. strata z działalności gospodarczej wyniosła 904,1 tys. zł. Podobnie niekorzystna tendencja dotyczyła wyniku finansowego netto – w latach 2007-2008 wyniósł on odpowiednio 905,0 tys. zł i 144,4 tys. zł, a w 2009 r. strata netto wyniosła 1 001,2 tys. zł. Tak niekorzystne wyniki osiągnięto mimo utrzymania do końca 2008 r. wielkości przychodów (na poziomie powyżej 28 mln zł). Oznacza to, że pogarszające się wyniki były spowodowane wzrostem kosztów działalności.

6. Wykonanie przez Wojewodę zadań związanych z komercjalizacją PKS-ów było w ocenie NIK prawidłowe. W terminie do dnia 30 czerwca 2007 r.¹⁹ Wojewoda Wielkopolski złożył wnioski o komercjalizację PKS w Kaliszu i PKS w Gnieźnie. Stosowne wnioski o komercjalizację nie zostały złożone wobec PKS w Kole, PKS w Ostrowie Wlkp. i PKS w Poznaniu. Miało to uzasadnienie, wynikające z art. 3 ust. 3 *ustawy o komercjalizacji*

¹⁹ Termin ten wynikał z art. 5-6 *ustawy z dnia 12 maja 2006 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji oraz o zmianie innych ustaw* (Dz. U. Nr 107, poz. 721).

i prywatyzacji, ze względu na toczące się procesy prywatyzacji lub zarządzanie na podstawie umowy o zarządzaniu przedsiębiorstwem.

7. Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli przedstawia następujące wnioski:

- 1) Wypełnianie zadań w zakresie nadzoru właścicielskiego nad przedsiębiorstwami w oparciu o rzetelne analizy ich sytuacji ekonomiczno-finansowej.
- 2) Wprowadzenie mechanizmów zabezpieczających pobieranie i dochodzenie należności Skarbu Państwa.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pana Wojewody o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 i 2 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Wojewodzie prawo zgłoszenia do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

DYREKTOR
Departamentu Gospodarki Skarbu Państwa
i Prywatyzacji

z up.

Lech Orłowski
Wicedyrektor